

PRAWO LUDU

TYGODNIK ILUSTROWANY.

ORGAN POLSKIEJ PARTII SOCYALNO-DEMOKRATYCZNEJ · WYCHODZI W KAŻDY PIĄTEK.

Wydawca i redaktor: Zygmunt Klemonsiewicz. Prenumerata wynosi rocznie: W Galicji 4 kor.; w Niemczech 5 M.; w Ameryce 2 dolary. Numer pojedynczy 10 hal.
Adres: „Prawo Ludu”, Kraków, ulica Zwirzywiecka 10. Konto pocztowe Kasy Oszczędności Nr. 71.905.

„Jednacie nowych czytelników — by była dla nas „taśmicyk”.

Nr. 50.

Kraków, 16 grudnia 1910 r.

Rok XIII.

Moja pani...

Skonfiskowano!

Strejki i lokauty w Austrii w r. 1909.

W tych dniach wyszło opracowane przez centralny urząd statystyczny w Wiedniu sprawozdanie o ruchu strejkowym z r. 1909.

W roku tym było ogółem 580 strejków, obejmujących 61.978 robotników w 1.741 fabrykach, zatrudniających razem 108.841 ludzi. Na poszczególne kraje przypada strejków w procentach: Czechy 35·9%, Austria Dolna 22·6%, Morawy 9·8%, Galicja 6·7%, Śląsk 6·4%; na inne kraje koronne przypadają drobne cyfry procentowe. W strejkach brało udział 53.337 mężczyzn i 8.641 kobiet.

Na poszczególne działy fabryczne wypadła: na przedsiebiorstwa budowlane 87 strejków, na przemysł tkacki 83, na przemysł kamieniarski i szklarski 74, na górnictwo 62, na przemysł drzewny 51, na przemysł ubraniowy 45; reszta strejków rozdziela się w drobnych cyfrach na inne gałęzie.

Co do pory roku przypada: 190 strejków na wiosnę, 197 na lato, 118 na jesień, a 75 na zimę. Najwięcej ludzi (21.760) strejkowało w lecie.

Najdłuższy strejk trwał 850 dni; przeciętny czas trwania wynosił 15 dni.

Główne strejki były: w 28 przedsiębiorstwach we Lwowie i okolicy strejkowało 3000 ludzi; w czterech tkalnianach w Sternberg (Morawy)

strejkowało 531, w 99 pracowniach krawieckich w Morawskiej Ostrawie strejkowało 165, w 53 piekarniach w temże mieście strejkowało 114, w 140 przedsiębiorstwach kominarskich w Austrii Dolnej strejkowało 296, w 27 przedsiębiorstwach budowlanych w Pradze strejkowało 1201 robotników.

Strejki rozdzielają się na 434 zaczepnych, 101 obronnych, 45 o nieoznaczonym charakterze. Najważniejszymi powodami strejków były: nieporozumienie o wysokości płacy (w 327 wypadkach), żądania o skrócenie czasu pracy (w 168 wypadkach); o uznanie organizacji (w 246 wypadkach).

Strejki te zakończyły się: 124 zupełnie zwycięstwem, 254 częściowym zwycięstwem, 202 bez sukcesu. Uzyskano ogółem podwyższenie płacy o 2 do 55%, skrócenie czasu pracy o 5 minut do 2 godzin.

Krwawy mniach z Jasnej Góry.

Ksiądz — ojciec!

Ksiądz Damazy Macoch, przewieziony do więzienia w Piotrkowie, oczekuje sądu, a tymczasem pociesza się miłą dla niego wieścią, iż — krzyżujący dowód jego duchownej działalności — właśnie ujrzał świntło dzienne! Oto „bratowa” Helena Krzyżanowska powiła w więzieniu synka, którego miłym ojczyskiem jest światłobliwy zakonnik z Jasnej Góry!

Darmome wykryty!

Klerykali, jak to zresztą było do przewidzenia, starają się swoją mocno w opinii ludu zasargany interes jasnogórski ratować i gwałtem dowodzą, iż ks. Macoch był przez Moskall nastłanym szpiclem tylko dlatego, aby takiego szpetnego psikusza urządzić klechom jasnogórskim! Naturalnie tylko głupi w podobne klerykalne wykryty może wierzyć. Ktożby bowiem dla intrygi moskiewskiej narażał się na śmierć! A zresztą już dawno przed Macochem w klasztorze jasnogórskim kradziono, rabowano wola a nawet mordowano — a nikomu przez myśl nie przyszło opowiadać podobne bajki o — moskalkach! To się na nic nie przysła! Ten interes klerykały z kretemem zbankrutował i nie go nie podźwignie!

Nowy kolega.

Nowego kompaniona dostanie ks. Macoch! Oto w tych dniach aresztowano muzykanta klasztornego z Częstochowy, niejakiemu Tortkiewicz, którego odstawiono do kryminalu pod zarzutem współudziału w rabunkach.

Nleudana wycieczka.

Wesoły przeor z Jasnej Góry — drugi Kordecki ks. Rejman wybrał się do „ciężkich krajów” do kapiel. Wyłomaczono mu jednak, że i w Częstochowie będzie mu niedużo tak gorąco, że nie potrzebuje nigdzie miliej opuszczać ojczyzny.

Szczęśliwy — Załóg.

Klerykali są zrozpaczeni, że tak lekkomyślnie pozwolili schwytać Macocha! Byłby przecież tuk samo drańpał, jak to zrobił jego kolega Załóg i nie byłoby przyszło do takiego skandalu! Załoga bowiem wyeksperymentowano do Ameryki a policjant rosyjski, który jeździł do Hamburga, wystawiający świadectwo — naturalnie za grubą łapówką — aresztowanemu Załógowi, że to nie jest Załóg, umożliwił mu tem samem ucieczkę!

Komedyant!

„Goniec” warszawski podaje wiadomość, otrzymaną od jednej z osób, która interesuje się sprawą Macocha i miała sposobność widzieć go w Krakowie i ohećnie w Piotrkowie, że kiedy Macoch został zagadnięty przez pewną osobę, dlaczego, czując swoją wielką zbrodnie, nie odebrał sobie życia, wiedę odpowiedział on z udaną pokorą, iż „samobójstwo jest grzechem śmiertelnym, że nie chciał mlec na sumieniu więcej jeszcze jednego grzechu.

Ta sama osoba powiada, jak to już poprzednio stwierdzono, że skrucha Macocha jest udana, a płacz czyni wrażenie... „robionego”.

Łapówka wszystko zrobi!

Jak wspomnieliśmy, sprawę Macocha starają się klerykali zatuzować i zamazać, aby o tem śladu nie zostało!

Oto co nam donosi w tej sprawie jeden

...Ej! kiej się wstydem...

z naszych przyjaciół, przebywający stale w Częstochowie:

Utrzymuje się to coraz silniej pogłoska, że organa śledcze starają się tuszować sprawę Macocha, względnie nadać jej jak najmniejsze rozmiary. W kolach tutejszej ludności panuje przekonanie, że w Hamburgu przytrzymała policja prawdziwego Stanisława Żałoga, byłego służącego w klasztorze częstochowskim a wyjazd Walmkista do Hamburga, rzekomo celem stwierdzenia identyczności Żałoga miał jedynie to na celu, aby domniemanemu współnikowi Macocha ułatwić ucieczkę, a tem smmem usunąć najważniejszego świadka, którego zeznania mogłyby się przyczynić do wyjaśnienia motywów zbrodni. Jak Macoch mordował z ządrosi do Krzyżanowską, czy też chęć usunąć świadka, któryby mógł zdradzić, że Macoch skradł kosztowności z obrazu. Tu wszyscy są przekonani, że Macoch obrał w ten sposób.

Kto zna cokolwiek stosunki rosyjskie, kto wie, że historyczna zapówka jest tu wszechmocna, tego nie zdziwi przypuszczenie, że wobec olbrzymich bogactw w klasztorze (wiadomości o majątku, znalezionym w kasie klasztornej przez komisarza carskiego, są bajką, gdyż Paulini natchemiasz po aresztowaniu Macocha ukryli pieniądze i część kosztowności) — wobec żączyłych stosunków przerażającego z władzami rosyjskimi, zatuszowanie sprawy jest bardzo łatwe.

Ks. Macoch w opatach!

Z Piotrkowa donoszą: Sprawa zbrodni Damazego Macocha i jego domniemyanych współników, Izzydora Starczewskiego i Heleny z Krzyżanowskich Macochowej, rozpoznawana będzie przez piotrkowski sąd okręgowy. Z tego powodu wyniki dochodzeń pierwszoklasztorowych i wszelkie dowody rzeczowe, zebrane w Częstochowie i w Warszawie w mieszkaniu Macochowej, przesłane zostały władzom sądowym do Piotrkowa. Damazy Macoch był już kilkakrotnie badany przez sędzię śledczego w Piotrkowie. Czy złożył jakie nowe zeznania, po zatem co powiedział w Krakowie, nie wiadomo, gdyż przebieg śledztwa nie może być ogłoszony. Wiadomo tylko, że w tych dniach Damazy Macoch pod strażą i w asystencji władz śledczych przewieziony będzie do Częstochowy, w celu zbadania na miejscu niektórych okoliczności.

Zarzuca, dotyczące Bazylego Oleśnickiego, dotąd wyjaśnione nie zostały i O. w dalszym ciągu pozostaje w areszcie klasztornym.

W charakterze jednego z głównych świadków, pociągnięty zostanie do sprawy b. przeor ks. Rejman.

Interpelacya

posła Daszyńskiego i towarzyszy do pana ministra sprawiedliwości w sprawie konfliktu Nr 49 tyg. „Prawo Ludu”, wniesiona na posiedzeniu Rady państwa dnia 12 XII 1910 r. Prokurator Dolni skłonił wyrok lekko myślnie następujące ustępy z artykułu:

Oświata a klerikalizm.

Napisał Dr Emil Robrowski.

(Ciąg dalszy).

Leż pomówmy o wieku XX. I teraz nie brak przesładowi. Dzięki intrzygom i niegodnym denuncyacyom kleryków przenoszą postępowego i wolnomyślnego prof. gimn. Janika, radcę miejskiego w Łwowie, do Deblicy, która stała się kolonią karną dla niegodnych funkcjonarysz państwowych. Tam również w swoim czasie przeniesiono z Łyczowa tow. Packana, dzielnego organizatora kolejarzy.

W Krakowie nie dopuszcza się to matu ry brak bezwzględny, mimo iż ustawy zasadnicze pozwalają każdemu obywatelowi na wybór religii już w 14 roku życia.

W Wiedniu zamyka rząd szkołę towarzyszt „Wolnej szkoły”, które chciało uczniom podawać wyniki prawdziwej wiedzy, wolnej od fałszów klerykańnych. To wszystko robi ministerstwo oświaty, które jest pod pantoflem kleryków, wszystko to mierza do tłumienia oświaty i postępu, a utrzymania ciemnoty, zabobonów i władzy klerów nad duszami ludu.

W Hiszpanii mordują kleryki Ferrera, twórcę wolnej szkoły. Ale był to ostatni czyn hydry klerykańnej; zaraz po tym niekiedy mordzie upada gabinet klerykańny, a przychodzi do władzy rząd liberalny, wolnomyślny, który woła: wypędź mniłchów! I wypęda rząd hiszpański mniłchów, którzy trzymali ludność w średnio-wiecznej ciemnocie, którzy zmopolizowali przemysł w klasztorach, gdzie sfinansizowani robotnikami pracowali. Ciemnotą i nędzą ludu — oto dzieło mniłchów. W tej właśnie Hiszpanii działała „świeta” inkwizycja, która mordowała setki tysięcy ludzi podejrzanych o nieprawomyślność religijną. W latach od 1481 do 1781, to jest w ciągu 300 lat ukarała ona 341.000 ludzi za przekroczenia religijne, z tego 32.000 ludzi spaliła żywcem.

Jeden tylko inkwizytor krwawy Torkewada spalił dziesięć tysięcy ludzi żywcem i 6.000 trupów, a nadto ukarał więzieniem i konfiskatą majątków 97.000 ludzi! Też tysięcy lat musiałby się ten krwiożęczy mniłch smęzić w piekle, jeśli w nie wierzył?

Wiadomo, że kościół uważa papieża za nieomylnego, istnieje nawet dogmat o nieomyślności papieża; inkwizycja hadała jednak nawet „nieomylnego” papieża Innocentego XI, czy nie stęży przypadkiem dyabła! Gdyby inkwizytorzy byli mieli aeroplany polećliby zapewne i do nieba dla zbadania czy św. Piotr i Paweł są dobrymi katolikami.

Szkółka powinna służyć nauce, powinna być wolną od ogłupiającego wpływu kleryków. Czy tak jest u nas?

W szkole ludowej rządzi wszechwładnia klercha, tego liż po łapach dzieci, dla nauczycieli ludowych urządził się z przyswoje rekolekcy; organ nauczycieli ludowych „Głos nauczycielstwa” protestuje przeciw nadawaniu posad dyrektorów seminarjów nauczycielskich księżom, gdyż sprowadza to obniżenie wykształcenia i moralności nauczycieli; do słusznego tego protestu i my przyłączyć się musimy; w gimnazjum uczy się nauk przyrodniczych, teorii Kopernika i Darwina, a równocześnie klercha opowiada o stońcu, który stał się Jozemu, o stworzeniu ziemi i istot żyjących w ciągu siedmiu dni; ksiądz spłucuje uczniów, organizuje sodalish, wychowuje obłudnych litułów, bigotów i szpiegów!

W uniwersytecie jest wiele braków, niema porządek kliniki chorób kobiecych, niema wielu katedr, niema np. katedry dla chorób zawodowych, a minister oświaty mianuje chrześcijańskiego socjalnego agitatora, księdza Zimnermana profesorem nauk społecznych na wydziale teologicznym. Niema pieniędzy na kliniki, na naukę, na niezbędne katedry — a są pieniądze dla klerykańnego agitatora!

Kiedy mówim o inkwizycji, zapomnieliśmy o jednym kwiatku, który zakwitł na swojej niwie, zapomnieliśmy o potomku Torkewadym. W roku zesłaliśmy święci cały naród uroczyste stuletnie rocznicę urodzin genialnego poety naszego, Juliusza Słowackiego. Czy naród wtedy od marszałka sejmowego hr. Badenego aż do najbiedniejszego chłopca i robotnika odświeżył się za złożeniem prochu genialnego, poety-revolucjonisty w grobach wawelskich; tam gdzie leżały króle gromadzić spacer król-Duch naszego poety. I znalazł się w Polsce tylko jeden człowiek, prawdziwy smok wawelski, Puzyna, który nad prochami sąd inkwizytorski wykonał i nie pozwolił na złożenie Słowackiego w grobach wawelskich.

Zakony załazy nas kraj; w Krakowie i okolicy mamy 19 klasztorów męskich z 449 zakonnikami i 15 żeńskich z 717 zakonnicami. Nie przeczę, iż niektóre — bardzo nieliczne klasztory robią coś pożytecznego, lecz ogromna większość, to istniejące paszki na zdrowie wiele społeczeństwa. Na Skale małą Pauliną sadzawkę, która jest rozsadni-

Jak to p. Flatau uczył senat rozumu.

(Piosenka nie prawdziwa, ale — możliwa).

Protest w wykładach chwili Studenti urządzili

W auli, a nie w szatni, Toć o tem wie świat szerszy, Że to nie po raz pierwszy, I — pewnie nie ostatni.

Akademicki senat (Jm Kanty mu antenat) Zebrał się, jak należy,

I rzucił ważne słowo: „Osądził trza surowo Wybiły te młodzieży!”

Prorektor rzekł: „Mam władzę — Ja jednak Wam poradzę Być z rzec się jej dziś trafen! Studentów socjalistów Za śmiałość krzyków, świstów Zamknąć „pod Telegrafem!”

Chłonec tych słów essencyę, Wrzucił magnificencyę: „Przec miękkość, czułość, tkliwość!” „Niech im za krzyki władze Policyi komisarze Wymierzą — sprawiedliwość!”

Rozwarzył z gniewu paszeczę, Birety wdziaływszy, paszeczę, Wnet do Flatau'a biega, I mówił wśród lamentów: „Oddam ci studentów, Bierz ich do ula swego!”

Gdyby to byli „nasi” Służalczy papuszi, Sąd mógłby być ojcowski Leż że to socjaliści, Lepiej — najoczywiście! — Zdać tobie o nich troski!”

A Flatau na to dictum ¹⁾ Rzeki: *nisi jure victum* ²⁾

¹⁾ Dictum — powiedzenie. ²⁾ Nisi jure victum — o ile nie skazany.

Nie wolno więzić czeka! Choć dom policyi jasnę, Przyklasną, ale własny Gościnnie wszystkich czeka.

Dziwi mnie przeto coś ci, Że wasze wielmożności Szwanek chcą mieć na powa- l z głupstwem w koalicji [zde Oddawać chcą policyi Nad uniwersum władzę!

Nie zbłądź na wiosek, Jeżeli z tego wniosek Wyszynę przez zyczliwość: Że znać magnificencyę, Głównie mając impotencyę! Zgubiły sprawiedliwość!

kiem chorób zakaźnych. Klasztory na Białanach, w Czernej, Kalwarii to istotnie „rozkoszne siedliska świętych próżniaków”, które nadawałyby się na sanatoria dla chorych na gruźlicę robotników.

Jakie jest życie w tych klasztorach? Pozwólcie, iż powołam się na opinię księdza biskupa, poety Ignacego Krasińskiego, który w wesołej satyrze p. t. *Monachomachia* (co znaczy walka mnichów) opisuje życie mnichów.

„W mieście, którego nazwiska nie powiem,
Były trzy karczmę, bram cztery ulomki,
Klasztorów dziesięć i gdiennegdzie domki.
W tej zawalonej siemistwiej stolicy
Wielkie głupekto od wloków siedzielo,
Pod starożytnem s bronieniem świątyni
Promach ciecicieli swoich uczelo.
Zbiegał się lud wietery, a w okolicy
Wszystko odglosem uwieszenia brzmiało,
Święta proszelo! ach! któż cię nie chwalił
Wieku szczęśliwie!

W tym było stanie rozkoszne siedlisko
Świątłych próżniaków”.

ktoż żyli bez trosk, jak pacy niebiescy,
jedli pili i wyспали się dobrze. Nie zapomniały o nich i kobiety. To słodka przeoryszca posyła „sucharki masą oblane cukrową”, to znów „Panna Dorota do furty zaprasza”. Trudno się oprzeć kułdziej pokusom, więc też ojciec Hyacynci „u siostr zakonnych pierwszy po doktorze” nie stroni od obcowania z pięcią piękną.

„Hyacynci miły, łagodny i cichy,
Porzucił bitwę i od wojny stroni,
Słodkie rozmowy przetrzymywał śmiechy:
Zegar był przedko bieleł, przedko dzwonił:
Płynę w szczyty szczęśliwe momenta
Wstał Hyacynci, dewotka kontenta:
Postać jej wdzierzoła, oczy choć spuszczone,
Przedem niekiedy błyszcza się jakowie.
Choć w świetły mowie, słoweczka pleszczone,
Krył się subtelny kunst w skromnej postawie.
Weshelceniem, wolnym jękiem powłoczono
Kamien zaleśniesz w potężnej zalawie.
Musił z rózancem, wachlarz przy grzmiey
Przy Rypolice koch synogarlicy!”

Z tego miłego trybu życia wytraca Karmelitów przybycie „posłów od synów Dominika”, którzy wyzywają na dysputę teologiczną. Ciekli to orzech do zgryzienia dla zakonników, którzy sądzili, że: „Próżność nauka—najszczerzejszy głupi”.

Schodzą się więc Karmelici i układają plan bitwy. Ojciec Gerwazy radzi:

„Nie dość, ojcowie, najęść się i napić
Trzeba i wiecej coś jeszcze dokazać.
Kim wie? W dziesięć godzin się sławie!
Ja radzę: żeby le niegódno znać
Trzeba się wcześniej, a dobrze pokapić.
Niech z nani pię: a wieniec ukazać
Przedem świątelną o łamanej szalwie,
Co może dzielność w największej przyczoć!”

Rada ta trafiła do przekonania ojców, którzy miłość dla trunku była wielką:

„Wdzięczna miłość kochanej szklaniec.
Cauje cię każdy i słaby i zdrowy;
Dla ciebie miłe są ciennie piwne,
Dla ciebie zmożna duszność i ból głowy.
Słodziej trunkowi, uśmiechasz łętnie;
Niech się pocię, w toż żyć gołowy.
Byle ci można znaleźć, byle kupić,
Nie zaś skorzysta, nie zaś się i upić!”

Tak myśleli Karmelici. Lecz doświadczony ojciec Hyaciniego był zdania, bał się, że i w takim pojedynku inogą Karmelici się pozszkapi:

„Nie zapominajmy ryerzder zbył sławnych
Wierd doświadczenia, wierd co mówi starcy:
Wdzięciem mierz w tej pracy zabawy
Zbyt to są mace kulfony filary;
Nie zdolasz wzmocnić ołdziej starodawnych.
Znam ja ich dobrze, zna ich brat Antoni
Piętny dobre, ale lepiej oni”.

Tak opisuje życie zakonników przed przeszło stu laty — biskup.

Próżniactwo, głupekto,
obżarstwo, pijaństwo, słodkie rozmowy z dewotkami — oto treść życia zakonnicego — wedle Krasińskiego.

A dziś czy dzieje się inaczej!

Największy poeta polski, Adam Mickiewicz, człowiek głęboko religijny, znalazł dla Kościoła i jego sług słowa surowej krytyki. Powiada on:

„Duchowieństwo wyższe (t. j. biskupi) administruje kościołem mając na widoku kwestę rządową”.

„Zwierchność Kościoła, klasy jego ucześnie opuściły drogę krzyża, nie chciały cierpieć”.

Przyponinając, iż kardynalska suknia szkarłatna jest wspomnieniem przelanej krwi męczenników, pyta Mickiewicz z ironią: „ktoż dzisiaj widział kardynała umęczonego”.

„Stolica apostołska umie tylko odpychać i potępiać”.

Do księży wola: „wyście do szczytu sfalszowali ideał Chrystusa” i trzmi „niech nie przemawiają do nas więcej w imię religii”.

Szczególnie ostrzeża Mickiewicz przed jezuitą mem:

„Radzimy każdemu wieśniakowi mającemu wiarę, aby nie ufał ludziami, co nakształ handlarzy kofim lub komwojażerów rozprawią o religii z tym akcentem i ruchami, które najwłaściwiej nazywać jezuickimi. Zczyimy im zarazem, aby mieli w podczczeniu książki, broszury wszelkie ogłoszenia potwierdzone przez księży i roznoszone przez ludzi z urzędu poboznych”.

Cóż byliby doduro napisali Mickiewicz, gdyby był widział cudowne białki Małki Boskiej oczyma Luigiego, inleko Małki Boskiej, wód z Lourdes, bilety jazdy do nieba i to wszystkie oszustwa księży i ludzi z urzędu poboznych? Czyba byliby w świętem oburzeniu powtórzyli te słowa: „Wyście do szczytu sfalszowali ideał Chrystusa”!

Tak osadzają duchowieństwo uczeni, poeci. W dziełach mieści się praca duchowa myśliceli. Lecz jest jeszcze mądrość inna, niepisana, przekazywana z ojca na syna, mądrość ludowa. Mieści się ona w przysłowia. Znajrzymy do tej mądrości ludowej, do zbioru przysłów i posłuchajmy co lud mówi o zakonach:

„Im bliżej klasztoru, tem chłoptwo wobzie”.

„Im bliżej klasztoru, tem dalej od Boga”.

„Najpierw było mało klasztorów, a dużo chrześcijan, teraz jest dużo klasztorów, ale chrześcijan mało”.

„Mnich żebze dla Boga, ale zje sam”.

„Mnichy tucają się na grzechach i tyją na trupach”.

„Mnich zabity ducha, a wymyślił duchy”.

„Mnich nie miąłby tak długo kaidna, gdyby to było prawdą, co on plecie”.

„Mnichy są obywatelami państwa wiecznego próżnowania”.

„Mnichy, mole, myszy — tyją w ciszy”.

Towarzyszy! Na wszelkie odczyty i zgromadzenia petyjne przychodźcie bezwarunkowo z **żonami, siostrami i córkami!**

CO KTO LUBI.

Niechaj się opój kieliszkiem bawi,
Szuler przy kartach niechaj czas trawi,
Jeździec na koniu niechaj uwija,
Zolnier na wojnie niechaj dwiżaj,
Dworak w pałacach niechaj pięta zbija,
Lichwiarz niechaj piątki, soboty wjeja,
Jurysta niechaj z swych krakot gada,
Ksiądz niechaj zdziara, choćby i dzida,
Mnich niech po domach sandały gubi:
Bo tak najlepiej, jak — kto co lubi!

Kajetan Węgierski.

Minister skerbu Biliński, członek Koła polskiego, największe wróg budowy kanałów, popierał gonię Sinińskiego, — ustąpił z gabinetu ministerjalnego.

Prezydent ministrów baron Biernat, który wdał swojej dymayę.

KRONIKA.

— **Ministerium Biernata upadło!** Na razie rządzić będzie jeszcze Biernat do N. Roku, poczem mają nowi ludzie przysięć do steru rządów. Wśród ludowców okropny lament, bo wyrzuceno wraz z innymi także ministra skarbu Bilińskiego, z którym prowadził konszachty Stapiński, pomagając mu zagrzebać sprawę kanałów galicyjskich! Dziś Jasiowski zrzęda minia, bo jego opiekun poszedł w duraki!

— **Jak capki z „Przyjaźni” oszukują swoich członków.** J. Józef Wygrecki, stróż dom Szlak 15 był członkiem capków od lat 2. Obecnie chorował ciężko przez trzy tygodnie. Mimo, że mu się wedle statutu należała zapomoga — nie otrzymał ani grosza — owsem jeszcze się z niego wysłania i kazono mu dalej chorować! — Ta nowa bezczelność przyjaźniaków powinna wreszcie otworzyć oczy tym kilku ogłupiałym capkom i gołabkom, którzy się dają sprytnym macherom za nos wodzić, aby ich już raz przez wyrzucił! — Stróża miejsce jest tylko w organizacji socjalistycznej!

— **„Postępie” przyjaźniaki,** założony z tak straszonym krzykiem przez kłechów dla zduszenia socyów — skonał śmiercią nagłą ale spodziewaną na suchoty mózgu i kieszeni! Niechże mu ziemia lekka będzie! Szczerze się z jego ekonu cieszą kłechy, którym sporo koronek wyuśkał z kieszeni. Jego „redaktor” został zakryśtanem u karmelitanek bosych, bo jest chot zdrow, choć głupi.

— **Pe gębach wystrzelali się wzajemnie dwaj szlachetni obrońcy ludu:** ks. Stojafowski i ks. Szponder! A działo się to w parlamencie ubiegłego tygodnia. Ta nagła nienawiść dwóch chłopskich łupiskrów do siebie pochodzi z zazdrości konkurencyjnej! Szponder łupi skró chłopom w Towarzystwie sw. Rafała a ks. Rublarz wśkieca się, że go Szponder nie chce do pełnego złoba przypuścić!

— Przeciwko fajdackim sztuczkom, uprawianym przez ks. „posła” Szpondra na emigrantach rozpoczęła dochodzenia krakowska policja. Jeżeli żądne boczne wpływy nie ostudzą zapatu policyj — to może nareszcie powie, gdzie się zamknąć te obydna rodę emigracyjną, którą tylko dlatego trzyma policja otworem, że jej właściciel jest członkiem Koła polskiego!

Klerykalny dobrodziej z łabajewej Prawdy robi niedługo gazeta dla chłopskiej naiwności. Po Łabajew objął ten śmieszny mocno interes klerykalny niejaki ks. Kądzioła, który uprawia wprost szwindle z rzekomo „bezpłatnymi” premiami czyli nagrodami dla sprytnych prenumerentów. Oznacza więc ten sprytny gazeciarz klerykalny „bezpłatną” nagrodę a każe sobie za tę „bezpłatność” słono dopłacić. Np. przed dwoma laty dawał rzekomo „bezpłatnie” obraz Królowej Jadwigi, ale każda osoba do każdego obrazu dopłaciła tylko 4 koronki! Naturalnie — cały obraz razem z Kądziołą nie wart był 4 korony — wiadomo bowiem, że tego rodzaju obrazy przy wielkiej ilości odbitek kosztują nader mało. Mimo to Kądzioła nie waha się wyduszać za „bezpłatną” premię 4 korony, gdy obraz najwyżej pół korony jest wart. Tamtego roku naciągnął znów chłopów na „bezpłatną” nagrodę tj. na lichą książkę, za którą brał aż 2 korony. Ta książka mogła kosztować najwyżej 30–40 halercy, ale tręś jej nie nie jest warta. Teraz zaś sprzedaje po koronce Kąntyczki i to znów jako „bezpłatną” premię, które nie są warte więcej jak 30 halercy i za tę też kwotę wszędzie je dostanie! Tak to klerykali robią na głupocie ludzkiej doskonałe interesa, napełniając sobie worki pieniędzy, a lud biedny, ogłupiały płaci nadarmo obryznięte pieniądze i tańczy, jak mu każe klerykali!

— **Wesoły duszpasterz z Ostrołki.** Skandale wyprawiane przez jurnych jegomościów nie ustają ani na chwilę! Niema prawie dnia, aby nie doniosły gazety o jakimś kiełku, który popelninowy fajdactwo — drapań i to przeważnie zawsze z „siostrą”! Tak też stało się i w Ostrołce, gdzie jak donoszą gazety ks. Kowalski, nacynawszy miejscowych parafian na grubo sumy, uciekł z kochanką! Zaczęła dusza trzymała sobie całą kolekcję kochanek, zorganizowała bowiem na większą chwałę bożą „Stowarzyszenie Dzieci Maryi” i tam niewinne, wiejskie dziewczęta — umacniał w wierze! — Nie szkodzi! Im gorzej — tem lepiej!

— **Wody dla ludu skąpią klechy** rozsiadłe pasorzytno na Kalwaryi! Tamtejsza rada gminna postanowiła zaprowadzić wodociąg,

co byłoby wielkiem dobrodziejstwem nietylko dla miasteczka, ale także i dla tych tysięcy naiwnych, którzy rok rocznie znoszą swój krajowemu zapracowanemu grosz kalwaryjskim nieprawom. Lewc księża nie pozwolili na to, tłumacząc się rzekomym zakazem — namiestnik! który nie zgodził się, aby woda do wodociągu sprowadzono ze źródeł położonych na klerykalnych gruntach! Podziwiać trzeba doprawdy bezczelność tych ludzi, którzy z łaski ludu opływają w bogactwa, a biednemu ludowi skąpią kropli wody! Czekające: na dzisiaj jeszcze dzień zapłaty!

Chłopi, zamykajcie klasznie! Jeszcze nie przebrzmiały echa skandalów z Bankiem parciającym, jeszcze nie na chłopach skóra trzaskie o powierzone lekkomyślnie Stapińskiemu wkładki, jeszcze ciągle grozi nam chłopom, którzy zakupili dobra z Banku Stapińskiego — tu już nowi szwindle się gotują! Tym razem jako firmant występuje pan Długosz, który darował Stapińskiemu dom z ogrodem w Krakowie! Złapał bowiem Długosz koncesję na Bank naturalnie „Ludowy”, który zaraz zaczęło we Lwowie swą działalność! Ostregamy was chłopi przed tym nowym zamachem ze strony niesłychanych chłopskiego grosza ludowocowych wódzów! Teraz znów chłopi widzą, jak to ich bronią ludowoczy! — ładujcie swoje kieszenie!

— **Co się też dzieje z Bujakiem?** Odkąd zakupiwszy głosy od Wójcika, wszedł do parlamentu w sposób niegodny i oszukańczy — słuch o nim zaginął i tylko o nim syczący, gdy przychodzi na pierwszego brata dziesiątki niezabornicy! Żeby też choć jedno zgromadzenie zwołał! Albo on głupi? Albo oszustem zdobyty mandat nie wyjdzie mu na zdrowie!

— **Owle mialki!** Gdy w roku ubiegłym Partya socjalistyczna chciała urządzić na dochód budowy Domu Robotniczego loteryę spożywców i w tym celu wniósło podanie do magistratu o udzielenie Hali Sukiennej, które, w niedzielę zupełnie puste, doskonale się na ten cel nadawały — p. prezydent Leo nie zezwolił na to, twierdząc, iż z czy 3 cukiernikom, którzy mają w niedzielę swoje kramy otwarte, nie można utrudniać handlu! Wy mówka naturalnie była błaża, bo przecież cukiernicy tylkoby na tem zarobili, gdyby kilka tysięcy osób przyszło do Sukiennej! Gdy jednakże w tym roku urządziła loteryę — pani prezydentowa, naturalnie nie na dom robotniczy, tylko na jakieś klerykalne cele — pan prezydent natychmiast się zgodził na usługę pień Hali Sukiennej i biednych cukierników nie wziął w obronę przed stratami, na jakie ich narazi loterya pani prezydentowej! Szkoda, że żadna z naszych towarzyszek nie poszła za mąż za prezydenta miasta: jużbyśmy wzięli Hala na loteryę a rzekomo krzywdę cukierników na sumienie!

Czy im nie wystyd? Kolo rogatki zwierzynieckiej zatrzymała się bryczka, na której jechał jakiś opasy klecha. Droga przechodziła kilka dziewcząt: Chodźmy do niego! Pocałujmy go! I daleje, jak te gośi, jedna za drugą, dalej przez błoto do proboszczowej bryczki! poczęły obliźywać kłosa proboszczowe ręce! — I czy im nie wystyd?

Ilą winą spija jeden klasztor? Z frachtu

klasztoru Vorau widać, iż zakonnicy tego klasztoru wypili w r. 1906 wina 6552 litrów! A więc w jednym tylko roku. Wiadomo przecież powszechnie, iż najlepsze wina po kilkanaście koron butelka, sprowadzają klasztoru. Na to idą pieniądze, które robotnik uciada, żałując co to lepszego pożywienia dla swych dzieci, czy ubrania. Kiedyż lud przelży na oczy?

Ża bileta! pokazywano przed kilku dniami w Uniwersytecie osławionego klerykalnego agitatora ks. Zimmermanna, którego sobie konając na suchoty przyjaźniaki z Poznania sprowadzili. Młodzieńcy bowiem postępowi, nie zrażeni jadłem klerykalizmu, nie mogli się zgodzić, aby nagażać klerykalny był profesorem uniwersytecia i przeciw temu niesłychanemu nadużyciu gorąco zaprotestowali. Ponieważ skutkiem tego wykłady Zimmermanna nie mogły się odbywać — puszczano do sali wykładowej tylko sam klerykalny narybek i to do tego za specjalnymi bileta!mi, tak jak na widowisko w cyrku albo teatrze! Klerykali są naturalnie wieklei, że ich prokorta tak szpetnie w Krakowie przyjęto — ale na to niema żadnej rady! Inkwizycya nie będzie w Galicyi rządzić!

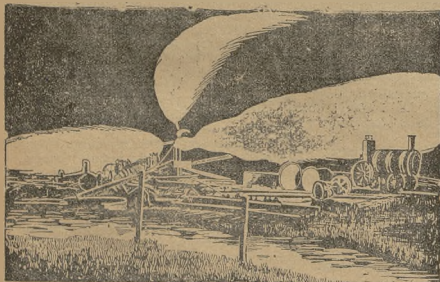
— **Klaszy rak.** Wypędzeni z Francji a teraz z Portugalii jezuiti udali się zupełnie prostą drogą do Austrii i tu się w ogromnej liczbie zaczęli osiedlać. Przedewszystkiem w najciemniejszych i najgłębszych krajach Austrii, zupełnie skleryalizowanym Tyrolu i Karyntii zakupili ogromne domy i rozpoczęli budowę klasztorów. Również i Węgry uszczęśliwi swą obecnością ta zaraza portugalska, albowiem hr. Batyanyi sprzedał im swój zamek Szlajnam. Tam osiedla się mnichy i założą fabrykę — i kłierów! Do spółki z podobnymi gorzelnikami przystąpiło wielu węgierskich arystokratów! Geszeli i religii, przyniki w habitach i przyniki we frakach zwąsę się razem znajdują! Ale to już nie na dłużej!

— **Medycyna chrześcijańsko-społeczna.** Senat akademicki uchwalił zwrócić się do ministerium oświaty z żądaniem utworzenia katedry — farmakologii chrześcijańskiej. Równocześnie rozpisal senat konkurs na nadatowaną posadę asystenta przy katedrze farmakologii, celem opracowania materiału chrześcijańsko-farmakologicznego. O posadę — o ile nas powiadomiono — ubiegają się: X. Piksa, autor słynnej broszury przeciw szczyepieniu ospy i p. Andrusikiewicz, emer. insp. szkolny, wypalacza niezawodnego środka na cholere, wyrabianego na Skatce podobno z cudownej wody, a nazwanego „choleriker”. Nowa katedra ma szerzyć wiadomości o różnych „cudownych” środkach, jak woda z Lourdes, woda ze Skalki, woda św. Ignacego, cudowne bibułki M. Boskiej, mleko M. Boskiej, ziółka M. Boskiej zielnej, „choleriker”, krople kapucyńskie itp. Podania w sprawie posady należy wnieść na ręce prof. Łazarskiego, Zakład farmakologii.

Ponieważ wydział teologiczny ma być uzupełniony innemi katedrami, wniosk podanie o zatwierdzenie dla wykładowców położnictwa chrześcijańskiego ks. prałata Stojalowskiego, który odbywszy w Kulikowie bardzo gruntowną praktykę położniczą, może tego przedmiotu udzielać klerykom z wielką korzyścią, choćby tylko spisując własne „przypadki”.

O katedrę prawa karnego stara się ks. prałat Moredynowski z Lwowa, który odbywszy 4-letnie gruntowne studia z powodu kradzieży na „Mons Plus” we Lwowie — ma do tego zupełnie kwalifikacye.

Kandydat na Macocha. Niedawno temu pojawiła się we lwowskich dziennikach notatka dziennikarska, że do mieszanika słuchacza teologii (nazwisko i adres były wymie-

Naczwyczejnie zjawisko przyrody: Przy wierceniu studni wodnej w kopalni opał Hamburga zauważa się gazy, który wybuchają z nadzwyczajną siłą, paląc się już od dwóch tygodni. Szum wzbijającego gazu słychać z odległości kilku kilometrów.

nione) zakradł się złodziej i uniósł ze szafy — sznurówkę i parę sztuk damskiej bielizny. Dobrze, że wczas zasnęła! Będzie potem miał jak znaleźć, gdy zostanie ów teolog — probošczem!

Probošcz bandyt. W wiosce Pegomas pod Grasse, w południowej Francji, został zaarrestowany ks. Sport, probošcz par. Pegomas pod zarzutem zorganizowania całego szeregu napadów, podpalai i innych zbrodni, jakie od pewnego czasu trapiły całą okolicę. Ks. Sport czynił to podobno z zemsty za to, że parafianie odmówili mu pieniędzy na budowę zakrystyi. Ks. Sport przy uwieźnieniu uroczyście zapewnił o swej niewinności.

W całej jednak okolicy mówią, że uwieźnienie to jest początkiem dopiero właściwej sprawy.

Kobiety burmistrzami. W Europie są dwie burmistrzynie i obie w Anglii, mianowicie radni miasta Oldham wybrali na lord-majora swego ministra pania Leo, wdowę po wysokim urzędniku miejscowym. Jest to młoda i energiczna kobieta. Po złożeniu przysięgi i przywdzianiu stroju burmistrzowskiego, objęła ją za rękę, doświadczyła, że nie wie, jak wybrać, doświadczyła, że nie wie, jak wybrać, aby kobieta mogła wywierać się z praw obywatelskich. Ha! trudno, mają oni prawo mieć własne zdanie. Ale mają też prawo zdanie to zmienić, o co się gorliwie postaram. Za przykładem Oldham poszło drugie miasto angielskie, Alderburgh, które wybrało na burmistrzynie panią Garrett Anderson.

Zuchy! W koszarach Kopenhagi zbuntowało się 88 żołnierzy 25-go batalionu piechoty, z powodu, że oficer dyżurny nie chciał ze względów służbowych udzielić urlopów nocnych. Mimo zakazu oficera, wszyscy żołnierze wyszli na miasto w zwartym szeregu a po kilku godzinach powrócili w takim samym porządku do koszar.

Klercy — pod karabin! Wiadomo, że klercy wolni są od służby wojskowej. Jest to naturalnie zupełnie niesprawiedliwie, bo jeżeli mogą wszystkie stany służyć, dlaczegożby nie mogli pomagać karabinami — klercy? Ten przywilej jest jednym z tych niczem nieusprawiedliwionych wyjątków — jakie dla siebie zagarnęli klercy. Teraz się to musi zmienić, a początek dała Hiszpania, wnosząc odpowiednią ustawę. To też nie dziwnego, że biskup Madrytu oświadczył, iż projekt prawa o powszechnej służbie wojskowej, który do niej pociąga i seminarzystów, jest najbardziej antykatolickim, jaki się w którymkolwiek kraju ukazał. — Niby dlaczego?

Klasztory fortecami! W Barcelonie władze każały zburzyć fortyfikacje, któremi jezuici swój klasztor otoczyli.

Zamach na kasę chorych w Drohobyczu. Dzięki kreacji robotce Sozańskiego starosta Piątkiewicz rozwiózł kasę chorych w Drohobyczu i wprowadził do niej komisarza Daniela, który rozpoczął już swe rządy od wytoczenia śledztwa tow. Zakrzewskiemu za to, że wyrzucił za drzwi Sozańskiego, którego starostwo napowrót wprowadziło w urządowanie. Samo rozwiązanie kasy jak i rządy starostyńskie w niej oburzyły niesłychanie ogół robotniczy, który użyje wszystkich sił, aby napowrót zdobyć rządy w kasie.

Zwycięstwo przy wyborach do kasy chorych w Samborze odnieśli nasi towarzysze, przeprowadzając swą listę jednogłośnie.

8-godzinna szczyta w przemyśle naftowym. Walka robotników naftowych wydała owoce: pracodawcy pod groźbą strejku, który miał wybuchnąć 9 grudnia, zgodzili się 8 grudnia na wprowadzenie 8-godzinnej szczyty. Na konferencji, odbytej 8 grudnia w Borystawie, poseł Długosz oświadczył, że pracodawcy zgadzają się na 8-godzinną szczytę, która wprowadzona będzie

w myśl oświadczenia dra Goldhammera dnia 1 stycznia 1911 r. Imieniem robotników przemawiało kilku towarzyszy. Wybrano delegację, która zajmie się załatwieniem tej sprawy. Mimo więc jądackiego postępowania posła Stapińskiego, robotnicy z doby 11-8-godzinną szczytę.

Z parlamentu. Parlament po załatwieniu spraw drożynianych zajął się sprawą budżetu i ugody z bankiem austro-węgierskim, poczem zajął się sprawą traktatu serbskiego, na mocy którego sprowadzać się będzie kilkadziesiąt tysięcy świni i wołów do Austrii, co będzie miało wielkie znaczenie na uchylenie drożyzny mięsa.

Transport mięsa argentyńskiego. Angielski parowiez z miejscem argentyńskim wylądował dnia 1 grudnia w Buenos Ayres (stolicy Argentyny) i przybył z końcem grudnia do Tryestu. Mięso przeznaczone jest w 2/3 do Wiednia, zaś w 1/3 do stołec krajów koronnych, z czego kilkadziesiąt klg. da Krakowa.

Misyjnarze handlarzami! Do jak niesłychanych granic dochodzi skąpstwo i brudota klasztorów, świadczy następujący fakt: Przed kilku dniami odbywał się odpust u OO. misjonarzy na Kleparzu; kilku biednych kramarzy sprzedawało odpustnikom dewocjonalie. Oto OO. misjonarze widząc, iż dochody ich dzięki Macochowi się zmniejszają, chcieli się brudnej konkurencji z kramarzami i zaczęli z a m b o n wychwalać, iż tylko u nich kupione dewocjonalie są dobre. Dzięki temu skazują biednych kramarzy na nędzę, którzy przecież muszą płacić podatki i opłatę za plac. Fakt ten jaskrawo wykazuje, jak klasztor biorąc się do brudnej spekulacji nawet z ambon, chce zdobyć pieniądze; nie pomni na Chrystusa, który powożami wypędził świątyni handlarzy.

„Poseł” Wójcik zwalczył w parlamencie socjalistów, a ponadto zaprowadził olbrzymie ulgi i dobrodziejstwa dla narodu! Tak wyglądało sprawozdanie poselskie w Bronowicach tego handlarza chłopskich głosów. Pełna blagi i przechwałek gadanina Wójcika spotkała się z dośladną krytyką tow. Podmokłego, który wyciął Wójcikowi takie słowa prawdy, że dzielny pogromca socjalistów siedział jak na rozpalonych węglach!

Wzywa się publicznie komitet zabawowy Robotników, zatrudnionych w c.k. Magazynach spożywczych, który urządził zabawę dnia 7 sierpnia 1910 r. w Krakowie, aby tenże komitet stanowczo raczył przybyć na dzień 18 bm. o godz. 11-iej przed południem celem dokładnego obliczenia się do lokalu Związku przy ul. Zwierzynieckiej 1. 10, a to z powodu nieporozumień i sprzeczek, szerzonych przez tenże komitet, oraz celem uzupełnienia brakującej kwoty tj. 19 kor. 76 h. Gdy to wezwanie nie poskutkuje,

w takim razie będę zmuszony wezwać tych panów po imieniu i nazwisku publicznie, aby raz na zawsze posłomknie chęlnych obcego groża!

Gondarek Franciszek.

■ ■ ■ Z okazji zbrodni jasnogórskich ■ ■ ■
polecamy do przeczytania wydaną świeżo nakładem „Życia” książkę:

Jak powstały religie?
Napisana
Brimilawa
Bobrowska

Gena 1 K. 50 hal. — Do nabywa w wszystkich księgarniach.

NA KRESACH GALICJI.

Czarna chmara nadejga!

Czachowice. Przepędzeni z Portugalii banda mniszka zaczęła się pchać — jak było do przewidzenia — do Galicji. Wprawdzie w Galicji popsuł całą interes Macoch i inni, nie mają odwagi walić tam wprost, jak w dym. Powoli jednakże zaczynają do Eldorado oscazać, aby później szturmem się wderować do tej ziemi obiecanej.

W ostatnich czasach zjawilo się w Czechowicach, (na pograniczu Śląska i Galicji), jakieś czarne konsorcjum z Portugalii i zaczęło się

Walka na dnie morza. Nurkowie pracujący na dnie morza nad wydobywaniem statków względnie połowem muszli i gąbek otrzymali obecnie wspaniałą broń. Jest to niedawno wynaleziony „karabin” — nieprzepraszajmyemu wody zamkiem. Strzał wyrzuca z lufy strumień wody z jak strażnicą, że największe połowy morskie żurkowie zagrożone są, rekiny giną na miejscu.

oglądać, czyby tu nie można założyć gdzie królestwa bożego na ziemi. Po krótkich poszukiwaniach zdecydowali się na kupno „żydowskiej” gospody, imponującej im nie tyle rozmiarami i wygodnością, ile raczej obzernością i dobrze zbudowanymi piwnicami. Mamy już w Dziedziach o kilkadziesiąt kroków dala klasztor i „siostrzyczko”, przybędzie trzeci, i mieszane towarzystwo duchowne będzie w komplecie.

Nasze Macochy.

Szczyrk. Nie można się dziwić, jeżeli fabrykant wyrzuci chorego robotnika za brame i wcale się nie troszczy, co się z nim potem stanie, gdyż taki nie przynosi mu żadnej korzyści; smutniejszem jest, jeżeli głosiciel wiary Chrystusowej chce swą owieczkę wyrzucić na każdym kroku, a jeżeli się to z jakiegokolwiek powodu nie uda, czerni jego panieć netylko za życia, lecz i po śmierci.

Zamieszkały w Szczyрку pewien robotnik, chorował prawie rok i w ostatnich czasach umarł. Na tak długą chorobę wyszły mu wszelkie oszczędności, jakie posiadał tak, że umarł nędzarzem i rodzina nie miała mu nawet za co sprawić pogrzebu, a ksiądz tułszy, Kuffa, odmówił odprawienia jakiegokolwiek praktyk religijnych bezpłatnie. I nie dość mu było żalu rodziny, pozostającej bez żywiciela, zmuszonej pochować go „nie po chrześcijańsku”, lecz wyłazłszy w ostatnią niedzielę na ambonę, zaczął wolać: „Pamiętajcie parafianie, żeśmy pochowali w tym tygodniu takiego pijaka, który zdeszał jak pies — ani mu dzwony nie zadzwoniły!” Już Kopniacki widział takich kłechów, którzy bez pieniędzy nie nie robią dla swoich parafian, pisząc: „Ale dzwony i twarde serca, zimna pierś miłą, będziemy jemu dzwonić matko za talar biały”, takiego jednak kłechy, któryby ekskalował pamięć biednego człowieka za to, że się nie dało nie na nim zarobić, nie wi, dziła.

Biorąc wzór z kurań ka. Kulty, wygłosimy na jego cześć po jego śmierci następującą mowę pogrzebową: „Pamiętajcie parafianie, żeśmy Bogu dzięki pochowali w tym tygodniu takiego księdza, który przed paru laty wyrzucił pewną dziewczynę, gdy ta z jego dzieckiem przyszła z Rychwałdu prosić go o wsparcie”.

Organizacja robotników chemicznych.

Drohobycz. W niedzielę dnia 4 grudnia, odbyło się w Drohobyczu zgromadzenie robotników, zatrudnionych w rafineriach nafty; przy udziale przeszło 500 osób. Porządek dzienny: 1) Ośmiodziesiętna szczyta w rafineriach; 2) Rozwiązanie zarządu kasy chorych. Doprezydium zostali wybrani jednogłośnie, tow. Kolarz przewodniczący, oraz tow. Wolf i Baran.

Pierwszy punkt porządku dziennego referował tow. Zinkrzweski, który w przemówieniu wskazał na korzyść ośmiodziesiętniej szczyty w rafineriach, gdzie robotnik musi robić na zmianę 12 godzin, w gazach i smrodach i Szcze-gólnie robotnik, zatrudniony przy parafinie jest wkrótce cały pokryty wrzodami, bo nie ma się tu gdzie myć albo wykąpać, bo nie ma tu czysto. Druga niebezpośrednia sprawa, są tak zwane kotły koksowe, które robotnik czyszczy przy temperaturze 70—80 C. Najzdrowszy robotnik może wytrzymać w takim kotle naj-

wyżej 10 minut. Tow. Zakrzewski omówił dalej stosunki panujące w c. k. obdzienicy, gdzie jest samowładzą dyrektora Piłat. Robotnicy muszą tam pracować po 24 godzin za marną zapłatę! ponieważ Piłat mówi, że jak u niego zarobi robotnik 3 kor. to już jest za drogą! Robotnikom, jak którzy z pożątki dostali mieszkania po 2 pokoje i kuchnię, im to odbiera i każe się im gnieść w jednym pokoju! A jeżeli, który z robotników odważy się upomnieć o podwyżkę, to Piłat wyrzuci go bez pardonu na bruk. Myślimy Piłatowi zwrócić uwagę, żeby nie igrał z ogniem, bo naostatku zostanie sam ze swoim buldogiem.

Do drugiego punktu przemawiali tow. Wolf i tow. posel Wityk, którzy napiewali rządy starosty Piłkiewicza w Drohobyczu. Przyszedł on tu z zamiarem zniszczenia ruchu robotniczego, na początku więc rozwił zarząd kasy chorych chcąc ocenić robotników w zarządzie zasiadających a tem samem złać, zniszczyć walkę o 8-godzinną szczytę w przemyśle naftowym.

Jednogłośnie uchwalono następującą rezolucję:

1) Zgromadzeni robotnicy rafinerijni, zebrani na zgromadzeniu 4 grudnia 1910 roku, uchwalają ze względów higienicznych i intensywności pracy, żądać 8-godzinnej szczyty w całym przemyśle naftowym, a więc i w rafineriach. Uchwalają wysłać delegatów do starostwa, którzy mają te żądania przedstawić i swoją uchwałę prześłać klubowi posłów soc. demokratycznych na ręce posła tow. Wityka.

2) Robotnicy protestują przeciw postępkowi tuższego starostwa, za gwałt, który starostwo popełniło na instytucji robotniczej, bez podania powodów pozbawiło robotników zagwarantowanego samorządu. A na meżów zaufania rzuciło ciężkie, niczem nie uzasadnione oszczerstwa potajemnie. Tego rodzaju starostwa nie mający śladów zrozumienia praw konstytucyjną zagwarantowanych, nie może być naczelnikiem powiatu. Policją i żandarmeriami nie pozwolimy mu rządzić!

Głoszą 2 zamknął tow. Kolarz to imponujące zgromadzenie robotników rafinerijnych. Po zgromadzeniu mieli robotnicy sposobność przekonać się sami, kto jest po stronie robotniczej czy starosta Piłkiewicz, czy partya socjalno-demokratyczna. Starosta na idejch ze zgromadzenia robotników nastal całą chmurę żandarmerów i policyantów. Jak tylko robotnik upomnia się o polepszenie swojego bytu, albo o swoje prawa, to mu zaraz zamykali na rozkaz starosty bagnietem w oczy zaświecił. Teraz już każdy robotnik powinien rozumieć, że jego miejsce jest tylko w organizacji robotniczej!

Baczność, towarzysze należący do Związku robotników chemicznych! Z powodu zbliżającego się Nowego Roku i zamknięcia rachunków za ubiegły rok zwraca się wszystkim członkom uwagę, żeby swoje wkłady z końcem tego miesiąca wyrównali. Ci członkowie, którzy do Nowego roku będą zalegać z wkładkami dłużej niż 8 tygodni, do nowej książki przepisywani nie będą!

Towarzysze korespondenci! Zechcecie nadysłać listy i wszelkie komunikaty najdalej do poniedziałku każdego tygodnia. Później nadysłać listy tylko bardzo wyjątkowo i w wypadkach zezwyciście pilnych mogą być wydrukowane.

Co czytać?

Kalendarzyk robotniczy na rok 1911. Już wyszedł z druku kieszonkowy kalendarzyk robotniczy na rok 1911. Z nowych kwestyj, pierwszy raz poruszonych w kalendarzyku, należy podnieść lekarski poradnik w nagłych przypadkach, jakie, niestety, są codziennym chlebem robotnika, oraz nowy dział: „Niech cyfry mówią!” Dział ten ma za zadanie dostarczyć robotnikowi materiały agitacyjne, a uzupełniony corocznie nowymi pozycjami, powinien stać się z czasem podręczną agitaacyjną encyklopedją robotniczą. Więcej niż połowę kalendarzyka zapelnia niezmienne praktycznie ułożony dzienniczek z osobnymi rubrykami na każdy miesiąc i dzień miesiąca. Całość, oprawna w mocne płótno, odpowiada w zupełności swemu zadaniu.

Wysła już z druku

książeczka „Latarni” pod tytułem:

BOLESŁAW LIMANOWSKI

Napisał **St. Os. Jarz.**

(Z portretem jublata).

Cena 10 h. z przesyłką 15 h.

Wielki Bał Kolejarzy

urządza tak mile w pamięci uczestników poprzednich zabaw zapisany Komitet zabawowy w sali Stowarzyszenia Urzelników Peczotowych w Hotelu Europejskim d. 1 lutego

:: t. j. w poniedziałek ::

Czysty dochód — jak corocznie —
:: na cele humanitarne ::

Zaproszenia wydaje Komitet za zgłoszeniem się w lokalu Grupy ul. Zaczęsze 1. 12.

KOMUNIKATY.

Podgórze. Bezpłatnej porady prawnej dla prenumeratorów „Prawa Ludu” i członków P. P. S. D. udziela się w Domu Robotniczym w Podgórzu (plac Serkowski 1. 11) w każdy wtorek od godz. 7—8 wieczorem, zaś w każdy piątek od godz. 12—1 w południe.

Listownej porady prawnej dla prenumeratorów „Prawa Ludu” udziela się o ile naturalnie sprawna da się listownie marki pocztowej na odpowiedź. Wszelkie papiery i dokumenty prawne należy nadysłać do Redakcyi w listach poleconych!

Wasze zdrowie

ożyźnienie! Osłabienie Wasze i boleści znikną. Wasze oczy, nerwy, muskuly, ściągną będą silne, sen zdrowy, ogólny Wasz stan zdrowia znów się polepszy, gdy ujętye prawdziwego Fluidu Follera z marki „Eisfluid”. Próby tuż 5 koron franco. Wytwórca jest tylko aptekarz R. V. Feller w Stuby, Elenplatz Nr. 260, Kroczya.

■ Czas odnowić prenumeratę na rok 1911! ■

Prenumeratorów, zalegających z prenumeratą, prosimy o natychmiastowe wyrównanie należności za rok ubiegły.

Następny (51) numer „Prawa Ludu” — z polowu święt wyjdzie o jeden dzień wcześniej! Numer ten, pięknie ilustrowany, zawierając będzie szereg specjalnie napisanych artykułów — nadsyłając się też będzie doskonale do masowego kółportażu. Zamówienia nadsyłać należy natychmiast!

**WIELKI ILUSTROWANY
KALENDARZ ROBOTNICZY**

— NA ROK 1911 —

— JUŻ WYSZEDŁ! —

Listy, przesyłki i pieniądze adresować należy: „Prawo Ludu”, Kraków, ul. Zwierzyniecka 10.

NADEŚLANE.

(Za dział ten Redakcja nie odpowiada).

Polecamy naszym rodzinom jak najgoręcej
Kolińską domieszkę do kawy

Radzimy Wam nie zwlekać

gdy Was dręczą bole reumatyczne, cierpienia gośćcowe, darcie w rękach lub nogach, kłócie w boku, ból w krzyżach, ból głowy lub zębów, bezwładność członków i inne dolegliwości, powstałe skutkiem zaziębienia i **używajcie** z całym zaufaniem **tylko najlepszego, sławnego i prawdziwego nacierania** pod nazwą

ICHTIOMENTOL

Prawdziwy **Ichtiomentol** z płomką, należy sprowadzić tylko wprost z fabryki i apteki

Szymona Edelmana w Samborze, Centrala nr 115.

Wysłać się z opłaconą pocztą i opakowaniem:

5 flaszek za 6 koron — 10 flaszek za 10 koron — 25 flaszek za 23 koron.

Pięknym i praktycznym podarkiem na gwiazdkę dla pań jest mój najnowszy garnitur kuchenny z zegarem!!!
Piękna ozdoba każdej kuchni. Nie trzeba już szukać poręcznych noży. Przedmioty te wiszą ślasko, czysto, galwetą do użytku na jednym i tem samym miejscu.

Nr. 9451. Garnitur kuchenny, dobrane i starannie wykonane deszczulki, 50 cm. długości, 28 cm. szerokości, z zegarem, za którego dokładnie dają 3-letnią piśmą gwarancję, ruchomym czasomierzem do gotowania jaj, z wszelkimi przybarami, jak: nóż do chleba, nóż do mięsa, widelec do pieczenia mięsa, stalika do ostrzenia, nóż do wszystkiego, który można zwać do tarzenia i fasoli, komplet wszystkie i szel i kaski. Nr. 11 — Nr. 4452. Ten sam z budzikiem z domowym dawcom K 1350. Nr. 9455. Garnitur kuchenny bez zegara 36x28, 5 cm. doży K 650.

Bez ryzyka! Zamiana dowolna lub zwrot pieniędzy. Wysyłka za pobraniem lub za poprzednim nadaniem należności przez

PIERWSZA FABRYKA ZEGARÓW W BRN

Hanns Konrad w Brn Nr 2707 (Czechy).
Główny katalog z przeszło 3000 rysów wysłać się za zgodą bezdarmo i opłatnie.

Czy dostałeś Pan już fonograf darmo?

Celem wprowadzenia moich doskonałych, najnowszych lanych w cenie Goldhorst zdecydowałem się 25000 fonografów **podarować**. Zapraszam Pan za nadaniem 10 halercy (znaczniki pocztowe) i prospektu, a mój Pan otrzyma **darmo** i oceny doskonały fonograf koncertowy.

I. Importer fonografów LÖWIN, Wiedeń, Gumpendorferstrasse 111/IV.

10 koron darmo
może każdy w listy sposób zarobić — Proszę przesłać swój adres kartką korespondencyjną do firmy Kgl. König, Wiedeń, VII/3. Urząd pocztowy 63.

Proszę się posłużyć

przy zapobieganiu zrywków wylukowych i podług wszelkiego rodzaju moim głównym katalogiem z 3000 rysów, który na żądanie natychmiast darmo i opłatnie wysyłam

C. i k. nadworny dostawca
HANNS KONRAD
Brn Nr 2727 (Czechy). 75

Bardzo ważne, Na Świąta

Mak z cukrem tarty 1/2 kg. 55 h.,
bez cukru 1/2 kg. 45 h., masa
migdłowa 1/2 kg. 80 h., masa
czekolowa 1/2 kg. 70 h.

Przyjmuję się mak do tarcia, przyjmuję się do masowania stricze z makiem od 1 K., stricze z masą migdłową, czekolową od 1 K. 40, Przekładano od 2 K. Serniki od 2 K. Tarty od 2 K.
Wielki wybór cukrów na drzewko ozdobycho p. nader niskiej ceny z miodłową, czekolową w ozdoba pudełki i K. 80 h.
Specjalność larmekli słodowe, miodowe, szlachowe, poleca
Fabrykę wyrobów cukielniczych
prow. p. z. R. Pieczarki, Kraków,
Panales 15.
Na prowizję zniżenie od wolno.

Zegar wahadłowy z budzikiem.

Nr. 4483/W. Z przyrządem do nakręcania na 80 godzin, bitych pół i cała godziny w pięknej polerowanej stalce z drzewa orzechowego, 71 cm. długości, z białą tarczą i przyrządem do nastawiania budzika tylko kor. 12 20 — Nr. 4485/W. Ten sam zegar elegancko wykończony w stalowej stalce z drzewa orzechowego kor. 13 20.
Zegary wahadłowe bez budzika elegancko wykonane kor. 6 50, 10 50 i wyżej — 3-letnia pisownia gwarancyj! Bez ryzyka! Zamiana dowolna lub zwrot pieniędzy! Wysłać za pobraniem.
Pierwsza fabryka zegarków **HANNS KONRAD**, c. i k. dostawca nadworny, Brn Nr. 2695 (Czechy).
Bogate ilust. katalog z przeszło 3000 rysów na żądanie darmo i opłatnie.

FIRANKI KORONKOWE,

Bez ryzyka! Zamiana dowolna lub zwrot pieniędzy! Wysłać za pobraniem lub za poprzednim nadaniem należności przez c. i k. nadworny dostawca **HANNS KONRAD**, Dom wysyłkowy w Brn Nr. 2720 (Czechy).
Główny katalog z przeszło 3000 rysów na żądanie darmo i opłatnie.

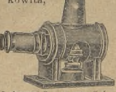
Nowość! Pugilares za zwodniczym zamkiem Nowość!

może tylko wymienić otworzyć, do każdego pugilaresa dołączony jest sposób użycia. Z czarnej miedzi skóry z miedziem podwyższony, dobry niklowy zamek, 3 zupełnie oddzielne przedziałki, każda przedziałka oddzielnie otwierana, bardzo przejrzysty, nadzwyczajnie obrotowy K 180, ten sam z najlepszą skórą psu morskiego K 250.
Największy wybór pugilaresów, portmonetek, papierosnic w moim głównym katalogu. — Wysłać za pobraniem lub za poprzednim nadaniem należności przez c. i k. nadworny dostawca **HANNS KONRAD**, Dom wysyłkowy w Brn Nr. 2705 (Czechy).
Główny katalog z przeszło 3000 rysów wysłać się za zgodą darmo i opłatnie.

PODARKI NA GWIAZDKĘ DLA CHŁOPCÓW!!!

LATERNA MAGICA
czarno białkowa, z niżej obiektywem i 3 oprzyrządowaniem soczewkami.
Lampą naftową całkowitą.

Tania maszyna parowa.

Nr. 130/1. Stojącym polerowanym kotłem z maszynowym cylindrem i wentylm bezpieczeństwa. Na dobrej, lakier, blaznej podstawie, montowana z gwizdawką, 20 cm. wysokości, K 2—, lepsza maszynowa parowa pod K 260, 300, 400, 600 i wyżej. — Wysłać za pobraniem lub za poprzednim nadaniem należności przez c. i k. nadworny dostawca

HANNS KONRAD

Dom wysyłkowy

w Brn Nr. 2709 (Czechy).

Bogate ilustrowany główny katalog z 3000 rysów na żądanie darmo i opłatnie.

Zupełnie bezpłatnie! To nic nie kosztuje!

Wytrzyśnięcie rąk przy
czyszczeniu rękawicy
śladow.

Zerapscia deformacy
rąk podczas
wyświetlenia
art. regulacyj
ręka rękawicy
ręka rękawicy

Każdy żądający otrzyma BEZPŁATNIE paczkę zawierającą powny BRO-DEK przeciw RUMATYZMOWI I PODAGRZE.

Długi czas cierpiam na RUMATYZM I podagrę, lecz żaden środek nie przyniósł mi najmniejszej ulgi, lekarze zaś uważali chorobę moją za nieuleczalną. Po upływie pewnego czasu udało mi się zrestawować z 5 zupełnie niespodziewanych środków i wyszedłem z niej bardzo krótko czasu, zdołałem wyleczyć się zupełnie. Na przykład próbowałem dawać to samo lekarstwo innym znajomym i aniśmiod, cierpiącym na reumatyzm, jak również chorującym leżącym w szpitalach na tej chorobie, a osiągnęli rezultaty wprost zdumiewające. Najbardziej zadowolony z tych, którzy przynajmniej, że wyznaczenie przeznaczone środki lecznicze jest najwłaściwszym przeciw tej chorobie.

Od tego czasu zdołałem za pomocą tego środka wyleczyć już setki osób, które skutkiem choroby tej stały się niezdolnymi do wszelkich, nie mogącymi ani jeść, ani ubierać się, lecz pomocy drugich z tych wielką w wieku lat 60 do 76, cierpiącym na RUMATYZM od lat 80. Jestem tak pewien skutecznego działania tego środka leczniczego, iż postanowiłem rozesłać bezpłatnie kilkadziesiąt paczek, aby dać możność łatwego załatwienia chorych skrócić ich ból.

Jest to środek cudowny i nie ulega żadnej wątpliwości, iż choroby, których lekarze nierzadko na kuszy w szpitalach uważają za nieuleczalnych, można być zupełnie wyleczonym. PROSZĘ ZWRÓCIĆ UWAGĘ NA TO, IŻ NIE ŻADAM ŻADNEGO HONORARIUM, lecz proszę tylko zaopiekować się mi, iż W. P. zwróci sobie otrzymane bezpłatnie paczkę tego środka leczniczego na próbę, wyznaczenie nazwisko swe i dokładny adres w języku polskim. O ile chodzi o życzenie, najwłaściwszego czasu i wspaniałej paczki do lekarza, to z samego tego jest bardzo umiarkowana. Nie pragnę bynajmniej wzbogacić się, przeciwnie zaś pragnę tylko aby wysłałem mógł przynieść największą ulgę cierpiącym na tę chorobę.

Proszę zwracać się na kartach pocztowych ofiarowanych marką 10 h, listy 25 hal. do M. E. Trejser, 161, Bangor House, Shoe Lane, E. C. London, England.

KORON 5.000 ZAROBKU

placę każdemu, kto wykaze, że moja cudowna kolekcja
300 sztuk tylko za koron 6—

nie jest lupem okoliczności, mianowicie. 1. szawarkarski prawdziwy zegarek kieszonkowy, systemu ROSKOPF patent, dokładnie idący i punktualnie regulowany z piśmieniem 2. złota 3. złota 4. amerykański złoty dublet łańcuszek, 2. złota 5. złota 6. złota 7. złota 8. złota 9. złota 10. złota 11. złota 12. złota 13. złota 14. złota 15. złota 16. złota 17. złota 18. złota 19. złota 20. złota 21. złota 22. złota 23. złota 24. złota 25. złota 26. złota 27. złota 28. złota 29. złota 30. złota 31. złota 32. złota 33. złota 34. złota 35. złota 36. złota 37. złota 38. złota 39. złota 40. złota 41. złota 42. złota 43. złota 44. złota 45. złota 46. złota 47. złota 48. złota 49. złota 50. złota 51. złota 52. złota 53. złota 54. złota 55. złota 56. złota 57. złota 58. złota 59. złota 60. złota 61. złota 62. złota 63. złota 64. złota 65. złota 66. złota 67. złota 68. złota 69. złota 70. złota 71. złota 72. złota 73. złota 74. złota 75. złota 76. złota 77. złota 78. złota 79. złota 80. złota 81. złota 82. złota 83. złota 84. złota 85. złota 86. złota 87. złota 88. złota 89. złota 90. złota 91. złota 92. złota 93. złota 94. złota 95. złota 96. złota 97. złota 98. złota 99. złota 100. złota 101. złota 102. złota 103. złota 104. złota 105. złota 106. złota 107. złota 108. złota 109. złota 110. złota 111. złota 112. złota 113. złota 114. złota 115. złota 116. złota 117. złota 118. złota 119. złota 120. złota 121. złota 122. złota 123. złota 124. złota 125. złota 126. złota 127. złota 128. złota 129. złota 130. złota 131. złota 132. złota 133. złota 134. złota 135. złota 136. złota 137. złota 138. złota 139. złota 140. złota 141. złota 142. złota 143. złota 144. złota 145. złota 146. złota 147. złota 148. złota 149. złota 150. złota 151. złota 152. złota 153. złota 154. złota 155. złota 156. złota 157. złota 158. złota 159. złota 160. złota 161. złota 162. złota 163. złota 164. złota 165. złota 166. złota 167. złota 168. złota 169. złota 170. złota 171. złota 172. złota 173. złota 174. złota 175. złota 176. złota 177. złota 178. złota 179. złota 180. złota 181. złota 182. złota 183. złota 184. złota 185. złota 186. złota 187. złota 188. złota 189. złota 190. złota 191. złota 192. złota 193. złota 194. złota 195. złota 196. złota 197. złota 198. złota 199. złota 200. złota 201. złota 202. złota 203. złota 204. złota 205. złota 206. złota 207. złota 208. złota 209. złota 210. złota 211. złota 212. złota 213. złota 214. złota 215. złota 216. złota 217. złota 218. złota 219. złota 220. złota 221. złota 222. złota 223. złota 224. złota 225. złota 226. złota 227. złota 228. złota 229. złota 230. złota 231. złota 232. złota 233. złota 234. złota 235. złota 236. złota 237. złota 238. złota 239. złota 240. złota 241. złota 242. złota 243. złota 244. złota 245. złota 246. złota 247. złota 248. złota 249. złota 250. złota 251. złota 252. złota 253. złota 254. złota 255. złota 256. złota 257. złota 258. złota 259. złota 260. złota 261. złota 262. złota 263. złota 264. złota 265. złota 266. złota 267. złota 268. złota 269. złota 270. złota 271. złota 272. złota 273. złota 274. złota 275. złota 276. złota 277. złota 278. złota 279. złota 280. złota 281. złota 282. złota 283. złota 284. złota 285. złota 286. złota 287. złota 288. złota 289. złota 290. złota 291. złota 292. złota 293. złota 294. złota 295. złota 296. złota 297. złota 298. złota 299. złota 300. złota 301. złota 302. złota 303. złota 304. złota 305. złota 306. złota 307. złota 308. złota 309. złota 310. złota 311. złota 312. złota 313. złota 314. złota 315. złota 316. złota 317. złota 318. złota 319. złota 320. złota 321. złota 322. złota 323. złota 324. złota 325. złota 326. złota 327. złota 328. złota 329. złota 330. złota 331. złota 332. złota 333. złota 334. złota 335. złota 336. złota 337. złota 338. złota 339. złota 340. złota 341. złota 342. złota 343. złota 344. złota 345. złota 346. złota 347. złota 348. złota 349. złota 350. złota 351. złota 352. złota 353. złota 354. złota 355. złota 356. złota 357. złota 358. złota 359. złota 360. złota 361. złota 362. złota 363. złota 364. złota 365. złota 366. złota 367. złota 368. złota 369. złota 370. złota 371. złota 372. złota 373. złota 374. złota 375. złota 376. złota 377. złota 378. złota 379. złota 380. złota 381. złota 382. złota 383. złota 384. złota 385. złota 386. złota 387. złota 388. złota 389. złota 390. złota 391. złota 392. złota 393. złota 394. złota 395. złota 396. złota 397. złota 398. złota 399. złota 400. złota 401. złota 402. złota 403. złota 404. złota 405. złota 406. złota 407. złota 408. złota 409. złota 410. złota 411. złota 412. złota 413. złota 414. złota 415. złota 416. złota 417. złota 418. złota 419. złota 420. złota 421. złota 422. złota 423. złota 424. złota 425. złota 426. złota 427. złota 428. złota 429. złota 430. złota 431. złota 432. złota 433. złota 434. złota 435. złota 436. złota 437. złota 438. złota 439. złota 440. złota 441. złota 442. złota 443. złota 444. złota 445. złota 446. złota 447. złota 448. złota 449. złota 450. złota 451. złota 452. złota 453. złota 454. złota 455. złota 456. złota 457. złota 458. złota 459. złota 460. złota 461. złota 462. złota 463. złota 464. złota 465. złota 466. złota 467. złota 468. złota 469. złota 470. złota 471. złota 472. złota 473. złota 474. złota 475. złota 476. złota 477. złota 478. złota 479. złota 480. złota 481. złota 482. złota 483. złota 484. złota 485. złota 486. złota 487. złota 488. złota 489. złota 490. złota 491. złota 492. złota 493. złota 494. złota 495. złota 496. złota 497. złota 498. złota 499. złota 500. złota 501. złota 502. złota 503. złota 504. złota 505. złota 506. złota 507. złota 508. złota 509. złota 510. złota 511. złota 512. złota 513. złota 514. złota 515. złota 516. złota 517. złota 518. złota 519. złota 520. złota 521. złota 522. złota 523. złota 524. złota 525. złota 526. złota 527. złota 528. złota 529. złota 530. złota 531. złota 532. złota 533. złota 534. złota 535. złota 536. złota 537. złota 538. złota 539. złota 540. złota 541. złota 542. złota 543. złota 544. złota 545. złota 546. złota 547. złota 548. złota 549. złota 550. złota 551. złota 552. złota 553. złota 554. złota 555. złota 556. złota 557. złota 558. złota 559. złota 560. złota 561. złota 562. złota 563. złota 564. złota 565. złota 566. złota 567. złota 568. złota 569. złota 570. złota 571. złota 572. złota 573. złota 574. złota 575. złota 576. złota 577. złota 578. złota 579. złota 580. złota 581. złota 582. złota 583. złota 584. złota 585. złota 586. złota 587. złota 588. złota 589. złota 590. złota 591. złota 592. złota 593. złota 594. złota 595. złota 596. złota 597. złota 598. złota 599. złota 600. złota 601. złota 602. złota 603. złota 604. złota 605. złota 606. złota 607. złota 608. złota 609. złota 610. złota 611. złota 612. złota 613. złota 614. złota 615. złota 616. złota 617. złota 618. złota 619. złota 620. złota 621. złota 622. złota 623. złota 624. złota 625. złota 626. złota 627. złota 628. złota 629. złota 630. złota 631. złota 632. złota 633. złota 634. złota 635. złota 636. złota 637. złota 638. złota 639. złota 640. złota 641. złota 642. złota 643. złota 644. złota 645. złota 646. złota 647. złota 648. złota 649. złota 650. złota 651. złota 652. złota 653. złota 654. złota 655. złota 656. złota 657. złota 658. złota 659. złota 660. złota 661. złota 662. złota 663. złota 664. złota 665. złota 666. złota 667. złota 668. złota 669. złota 670. złota 671. złota 672. złota 673. złota 674. złota 675. złota 676. złota 677. złota 678. złota 679. złota 680. złota 681. złota 682. złota 683. złota 684. złota 685. złota 686. złota 687. złota 688. złota 689. złota 690. złota 691. złota 692. złota 693. złota 694. złota 695. złota 696. złota 697. złota 698. złota 699. złota 700. złota 701. złota 702. złota 703. złota 704. złota 705. złota 706. złota 707. złota 708. złota 709. złota 710. złota 711. złota 712. złota 713. złota 714. złota 715. złota 716. złota 717. złota 718. złota 719. złota 720. złota 721. złota 722. złota 723. złota 724. złota 725. złota 726. złota 727. złota 728. złota 729. złota 730. złota 731. złota 732. złota 733. złota 734. złota 735. złota 736. złota 737. złota 738. złota 739. złota 740. złota 741. złota 742. złota 743. złota 744. złota 745. złota 746. złota 747. złota 748. złota 749. złota 750. złota 751. złota 752. złota 753. złota 754. złota 755. złota 756. złota 757. złota 758. złota 759. złota 760. złota 761. złota 762. złota 763. złota 764. złota 765. złota 766. złota 767. złota 768. złota 769. złota 770. złota 771. złota 772. złota 773. złota 774. złota 775. złota 776. złota 777. złota 778. złota 779. złota 780. złota 781. złota 782. złota 783. złota 784. złota 785. złota 786. złota 787. złota 788. złota 789. złota 790. złota 791. złota 792. złota 793. złota 794. złota 795. złota 796. złota 797. złota 798. złota 799. złota 800. złota 801. złota 802. złota 803. złota 804. złota 805. złota 806. złota 807. złota 808. złota 809. złota 810. złota 811. złota 812. złota 813. złota 814. złota 815. złota 816. złota 817. złota 818. złota 819. złota 820. złota 821. złota 822. złota 823. złota 824. złota 825. złota 826. złota 827. złota 828. złota 829. złota 830. złota 831. złota 832. złota 833. złota 834. złota 835. złota 836. złota 837. złota 838. złota 839. złota 840. złota 841. złota 842. złota 843. złota 844. złota 845. złota 846. złota 847. złota 848. złota 849. złota 850. złota 851. złota 852. złota 853. złota 854. złota 855. złota 856. złota 857. złota 858. złota 859. złota 860. złota 861. złota 862. złota 863. złota 864. złota 865. złota 866. złota 867. złota 868. złota 869. złota 870. złota 871. złota 872. złota 873. złota 874. złota 875. złota 876. złota 877. złota 878. złota 879. złota 880. złota 881. złota 882. złota 883. złota 884. złota 885. złota 886. złota 887. złota 888. złota 889. złota 890. złota 891. złota 892. złota 893. złota 894. złota 895. złota 896. złota 897. złota 898. złota 899. złota 900. złota 901. złota 902. złota 903. złota 904. złota 905. złota 906. złota 907. złota 908. złota 909. złota 910. złota 911. złota 912. złota 913. złota 914. złota 915. złota 916. złota 917. złota 918. złota 919. złota 920. złota 921. złota 922. złota 923. złota 924. złota 925. złota 926. złota 927. złota 928. złota 929. złota 930. złota 931. złota 932. złota 933. złota 934. złota 935. złota 936. złota 937. złota 938. złota 939. złota 940. złota 941. złota 942. złota 943. złota 944. złota 945. złota 946. złota 947. złota 948. złota 949. złota 950. złota 951. złota 952. złota 953. złota 954. złota 955. złota 956. złota 957. złota 958. złota 959. złota 960. złota 961. złota 962. złota 963. złota 964. złota 965. złota 966. złota 967. złota 968. złota 969. złota 970. złota 971. złota 972. złota 973. złota 974. złota 975. złota 976. złota 977. złota 978. złota 979. złota 980. złota 981. złota 982. złota 983. złota 984. złota 985. złota 986. złota 987. złota 988. złota 989. złota 990. złota 991. złota 992. złota 993. złota 994. złota 995. złota 996. złota 997. złota 998. złota 999. złota 1000. złota 1001. złota 1002. złota 1003. złota 1004. złota 1005. złota 1006. złota 1007. złota 1008. złota 1009. złota 1010. złota 1011. złota 1012. złota 1013. złota 1014. złota 1015. złota 1016. złota 1017. złota 1018. złota 1019. złota 1020. złota 1021. złota 1022. złota 1023. złota 1024. złota 1025. złota 1026. złota 1027. złota 1028. złota 1029. złota 1030. złota 1031. złota 1032. złota 1033. złota 1034. złota 1035. złota 1036. złota 1037. złota 1038. złota 1039. złota 1040. złota 1041. złota 1042. złota 1043. złota 1044. złota 1045. złota 1046. złota 1047. złota 1048. złota 1049. złota 1050. złota 1051. złota 1052. złota 1053. złota 1054. złota 1055. złota 1056. złota 1057. złota 1058. złota 1059. złota 1060. złota 1061. złota 1062. złota 1063. złota 1064. złota 1065. złota 1066. złota 1067. złota 1068. złota 1069. złota 1070. złota 1071. złota 1072. złota 1073. złota 1074. złota 1075. złota 1076. złota 1077. złota 1078. złota 1079. złota 1080. złota 1081. złota 1082. złota 1083. złota 1084. złota 1085. złota 1086. złota 1087. złota 1088. złota 1089. złota 1090. złota 1091. złota 1092. złota 1093. złota 1094. złota 1095. złota 1096. złota 1097. złota 1098. złota 1099. złota 1100. złota 1101. złota 1102. złota 1103. złota 1104. złota 1105. złota 1106. złota 1107. złota 1108. złota 1109. złota 1110. złota 1111. złota 1112. złota 1113. złota 1114. złota 1115. złota 1116. złota 1117. złota 1118. złota 1119. złota 1120. złota 1121. złota 1122. złota 1123. złota 1124. złota 1125. złota 1126. złota 1127. złota 1128. złota 1129. złota 1130. złota 1131. złota 1132. złota 1133. złota 1134. złota 1135. złota 1136. złota 1137. złota 1138. złota 1139. złota 1140. złota 1141. złota 1142. złota 1143. złota 1144. złota 1145. złota 1146. złota 1147. złota 1148. złota 1149. złota 1150. złota 1151. złota 1152. złota 1153. złota 1154. złota 1155. złota 1156. złota 1157. złota 1158. złota 1159. złota 1160. złota 1161. złota 1162. złota 1163. złota 1164. złota 1165. złota 1166. złota 1167. złota 1168. złota 1169. złota 1170. złota 1171. złota 1172. złota 1173. złota 1174. złota 1175. złota 1176. złota 1177. złota 1178. złota 1179. złota 1180. złota 1181. złota 1182. złota 1183. złota 1184. złota 1185. złota 1186. złota 1187. złota 1188. złota 1189. złota 1190. złota 1191. złota 1192. złota 1193. złota 1194. złota 1195. złota 1196. złota 1197. złota 1198. złota 1199. złota 1200. złota 1201. złota 1202. złota 1203. złota 1204. złota 1205. złota 1206. złota 1207. złota 1208. złota 1209. złota 1210. złota 1211. złota 1212. złota 1213. złota 1214. złota 1215. złota 1216. złota 1217. złota 1218. złota 1219. złota 1220. złota 1221. złota 1222. złota 1223. złota 1224. złota 1225. złota 1226. złota 1227. złota 1228. złota 1229. złota 1230. złota 1231. złota 1232. złota 1233. złota 1234. złota 1235. złota 1236. złota 1237. złota 1238. złota 1239. złota 1240. złota 1241. złota 1242. złota 1243. złota 1244. złota 1245. złota 1246. złota 1247. złota 1248. złota 1249. złota 1250. złota 1251. złota 1252. złota 1253. złota 1254. złota 1255. złota 1256. złota 1257. złota 1258. złota 1259. złota 1260. złota 1261. złota 1262. złota 1263. złota 1264. złota 1265. złota 1266. złota 1267. złota 1268. złota 1269. złota 1270. złota 1271. złota 1272. złota 1273. złota 1274. złota 1275. złota 1276. złota 1277. złota 1278. złota 1279. złota 1280. złota 1281. złota 1282. złota 1283. złota 1284. złota 1285. złota 1286. złota 1287. złota 1288. złota 1289. złota 1290. złota 1291. złota 1292. złota 1293. złota 1294. złota 1295. złota 1296. złota 1297. złota 1298. złota 1299. złota 1300. złota 1301. złota 1302. złota 1303. złota 1304. złota 1305. złota 1306. złota 1307. złota 1308. złota 1309. złota 1310. złota 1311. złota 1312. złota 1313. złota 1314. złota 1315. złota 1316. złota 1317. złota 1318. złota 1319. złota 1320. złota 1321. złota 1322. złota 1323. złota 1324. złota 1325. złota 1326. złota 1327. złota 1328. złota 1329. złota 1330. złota 1331. złota 1332. złota 1333. złota 1334. złota 1335. złota 1336. złota 1337. złota 1338. złota 1339. złota 1340. złota 1341. złota 1342. złota 1343. złota 1344. złota 1345. złota 1346. złota 1347. złota 1348. złota 1349. złota 1350. złota 1351. złota 1352. złota 1353. złota 1354. złota 1355. złota 1356. złota 1357. złota 1358. złota 1359. złota 1360. złota 1361. złota 1362. złota 1363. złota 1364. złota 1365. złota 1366. złota 1367. złota 1368. złota 1369. złota 1370. złota 1371. złota 1372. złota 1373. złota 1374. złota 1375. złota 1376. złota 1377. złota 1378. złota 1379. złota 1380. złota 1381. złota 1382. złota 1383. złota 1384. złota 1385. złota 1386. złota 1387. złota 1388. złota 1389. złota 1390. złota 1391. złota 1392. złota 1393. złota 1394. złota 1395. złota 1396. złota 1397. złota 1398. złota 1399. złota 1400. złota 1401. złota 1402. złota 1403. złota 1404. złota 1405. złota 1406. złota 1407. złota 1408. złota 1409. złota 1410. złota 1411. złota 1412. złota 1413. złota 1414. złota 1415. złota 1416. złota 1417. złota 1418. złota 1419. złota 1420. złota 1421. złota 1422. złota 1423. złota 1424. złota 1425. złota 1426. złota 1427. złota 1428. złota 1429. złota 1430. złota 1431. złota 1432. złota 1433. złota 1434. złota 1435. złota 1436. złota 1437. złota 1438. złota 1439. złota 1440. złota 1441. złota 1442. złota 1443. złota 1444. złota 1445. złota 1446. złota 1447. złota 1448. złota 1449. złota 1450. złota 1451. złota 1452. złota 1453. złota 1454. złota 1455. złota 1456. złota 1457. złota 1458. złota 1459. złota 1460. złota 1461. złota 1462. złota 1463. złota 1464. złota 1465. złota 1466. złota 1467. złota 1468. złota 1469. złota 1470. złota 1471. złota 1472. złota 1473. złota 1474. złota 1475. złota 1476. złota 1477. złota 1478. złota 1479. złota 1480. złota 1481. złota 1482. złota 1483. złota 1484. złota 1485. złota 1486. złota 1487. złota 1488. złota 1489. złota 1490. złota 1491. złota 1492. złota 1493. złota 1494. złota 1495. złota 1496. złota 1497. złota 1498. złota 1499. złota 1500. złota 1501. złota 1502. złota 1503. złota 1504. złota 1505. złota 1506. złota 1507. złota 1508. złota 1509. złota